

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **M. B.**, zastoupen Mgr. Markem Čechovským, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 1. 2019, čj. OAM-480/ZA-ZA11-P16-2018, e. č. B007189, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 4. 2020, čj. 33 Az 3/2019-57,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále „zákon o azylu“). Proti tomuto rozhodnutí žalobce brojil žalobou u Krajského soudu v Brně (dále „krajský soud“). Namítal, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci a nepřihlédl ke všem relevantním skutečnostem. Hlavním důvodem podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je stále probíhající konflikt na Ukrajině s Ruskem a dopady, které tento konflikt má na jeho svědomí. Žalobce sám je původem Rus, pro své morální přesvědčení, původ a politické názory odmítá nastoupit vojenskou službu a bojovat proti vlastním spoluobčanům, ba dokonce i rodinným příslušníkům. Tyto aspekty, které vychází i z Příručky UNHCR k postupům pro určování právního postavení uprchlíků, však žalovaný vůbec nezohlednil a neposuzoval tak individuální situaci žalobce a jeho obavy z pronásledování. Žalobce je na Ukrajině pro svůj ruský původ ostrakizován a vystaven riziku fyzického napadení.

[2] Krajský soud shora uvedeným rozsudkem žalobu zamítl. Dospěl k závěru, že se žalovaný případem žalobce podrobně zabýval, přičemž vycházel z jeho výpovědi ve správním řízení a z informací o zemi původu. Soud neshledal, že obavy žalobce z pronásledování pro jeho ruský původ lze považovat za obavy ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobce se setkal výhradně se slovními nárazkami a vulgarismy ze strany jednotlivců. Takové incidenty nelze považovat za projev systematického pronásledování příslušníků určité sociální skupiny. Z řízení před žalovaným ani nevyplývalo, že by se žalobce v tomto kontextu obrátil na příslušné orgány veřejné moci v zemi původu, žalobce navíc vyloučil, že by měl jakékoliv problémy s ukrajinskými státními orgány nebo policií. Co se týče obavy z výkonu vojenské služby, žalobce konkrétní námitku výhrady svědomí

vznesl až v žalobě, tudíž je pochopitelné, pokud se s ní žalovaný konkrétně nevypořádal. Ve správním řízení žalobce sice poukazoval na svůj ruský původ, nikoliv však ve spojitosti s odmítáním nastoupení branné povinnosti. Žalobce k dotazu žalovaného sdělil, že daný vojenský konflikt považuje za nesmyslný, nijak neuvedl, že by mu v nástupu do vojenské služby bránilo morální, náboženské, politické či jiné přesvědčení. Je proto pochopitelné, že se žalovaný při vypořádání této námitky zaměřil na posouzení toho, zda lze averzi k výkonu vojenské služby považovat z azylově relevantní důvod. Zároveň žalovaný danou úvahu doplnil o závěr, že obavy žalobce z přímého nasazení do ozbrojeného konfliktu nejsou opodstatněné, neboť od roku 2014 nejsou ukrajinští vojáci vykonávající vojenskou službu povoláváni do oblasti bojů na východě země, zvýšil se počet profesionálních vojáků, kteří mají bezpečnost v těchto oblastech zajišťovat a v letech 2016 a 2017 nebyla vyhlášena žádná další mobilizace. Poukázal i na možnost výkonu tzv. náhradní (civilní) vojenské služby. Zároveň uvedl, že žalobce pochází v Žytomyrské oblasti, která je pod kontrolou ukrajinské ústřední vlády a nedochází zde k žádným bezpečnostním incidentům. Závěrem podotkl, že v případě žalobce s ohledem na jeho pobytovou minulost panuje důvodné podezření, že žádost o mezinárodní ochranu podal účelově.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Namítá, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, neboť krajský soud se opomněl vypořádat s některými žalobními námitkami anebo se s nimi nevypořádal dostatečně. Zejména zmiňuje námitku porušení zásady materiální pravdy, neboť žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav především ve vztahu k hrozbě, která stěžovateli hrozí v zemi původu v souvislosti s jeho ruským původem a skrze brannou povinnost. Žalovaný zjišťoval pouze okolnosti svědčící v neprospěch stěžovatele. Valná část podkladů shromážděných žalovaným navíc nesplňuje podmínku aktuálnosti a netýká se individuální situace stěžovatele. Krajský soud se dále ztotožnil se závěrem žalovaného, že účast stěžovatele na Majdanu v roce 2014 za účelem podpory tehdejšího prezidenta Porošenka je nepodstatnou, kvůli čemuž soud rozhodoval na základě informací, které nemohou sloužit jako zákonný podklad pro vydání rozhodnutí. Nijak se nezabýval ani tím, zda v případě stěžovatele nebyly splněny důvody pro udělení doplňkové ochrany anebo humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, což byl žalovaný povinen zkoumat *ex officio*.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na svém rozhodnutí. Námitku výhrady svědomí stěžovatel během správního řízení neuplatnil, vznesl ji až v žalobě. Eventuální nevraživost mezi ukrajinsky a rusky hovořícími Ukrajinci nelze považovat za systematické pronásledování příslušníků určité sociální skupiny, které by mělo za následek odůvodněnou obavu o život či zdraví stěžovatele v zemi původu. Žalovaný vycházel při rozhodování z aktuální dostupné zprávy o zemi původu stěžovatele. Podle judikatury nelze zastaralost takových zpráv shledávat pouze v datu jejich vydání, ale v tom, že v nich uváděné skutečnosti již nejsou aktuální pro změnu poměrů. To se v nyní projednávaném případě nestalo. Pobytová minulost stěžovatele a důvody jeho příchodu na území ČR vyvolávají důvodné podezření o účelovosti jeho žádosti o mezinárodní ochranu, snaha o legalizaci pobytu není důvodem pro udělení azylu anebo humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatel nemá na udělení humanitárního azylu subjektivní právo, žalovaný o něm rozhoduje na základě správního uvážení. Důvody tvrzené stěžovatelem případem hodným zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu nejsou. Rozsah zjištěného skutkového stavu v řízení o udělení mezinárodní ochrany se odvíjí zejména od tvrzení uvedených žadatelem, v tomto směru byly shromážděné podklady dostatečné.

pokračování

[5] Nejvyšší správní soud po posouzení formálních náležitostí kasační stížnosti nejprve přistoupil ke zkoumání její přijatelnosti ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“). Zabýval se tedy tím, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azyly) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39 (č. 933/2006 Sb. NSS). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon; 4) další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu, a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[6] Nejvyšší správní soud v projednávané věci přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal a dospěl k závěru o nepřijatelnosti kasační stížnosti. V této souvislosti nelze přehlédnout, že ani sám stěžovatel netvrdí, v čem okolnosti jeho případu splňují podmínky přijatelnosti ve smyslu výše uvedených kritérií.

[7] Nejvyšší správní soud předně neshledal v souvislosti s namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku zásadní pochybení krajského soudu, které by ve smyslu výše citované judikatury zakládalo přijatelnost kasační stížnosti. Pokud stěžovatel namítá, že se krajský soud nevypořádal s žalobními námitkami směřujícími proti neudělení doplňkové ochrany anebo humanitárnímu azylu, je třeba poukázat zejména na to, že v žalobě pouze odkázal na § 14a zákona o azylu s tím, že mu v případě návratu do země původu hrozí nebezpečí vážné újmy s ohledem na trvající a eskalující konflikt. Krajský soud popsál, že v oblasti, z níž stěžovatel pochází, konflikt neprobíhá, a že konflikt je navíc dlouhodobě stabilní a neeskaluje. Přezkum správních rozhodnutí v řízení před krajskými soudy je obecně vázán rozsahem a důvody žaloby ve věci (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a zároveň platí, že míra obecnosti, v jaké je daná námitka uplatněna, předurčuje míru, s jakou se s ní správní soud musí vypořádat (k tomu srov. rozsudek rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 20. 12. 2005, čj. 2 Azs 92/2005-58, č. 835/2006 Sb. NSS).

[8] To stejné platí ve vztahu k argumentaci, podle níž se krajský soud nedostatečně vypořádal s námitkou porušení zásady materiální pravdy. Daná žalobní námitka se linula všemi důvody, pro něž stěžovatel rozhodnutí žalovaného napadl. Proto se jí krajský soud zabýval ve vztahu k dílčím žalobním bodům. Jak navíc plyne z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, čj. 5 Azs 28/2008-68, *„v případě konfliktu nemajícího charakter totálního konfliktu musí žadatel prokázat dostatečnou míru individualizace, a to např. tím, že prokáže, (1) že již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy; (2) že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země; či (3) že jsou*

u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě on.“ V usnesení ze dne 15. 1. 2015, čj. 7 Azs 265/2014-17, se pak Nejvyšší správní soud přímo k situaci na Ukrajině vyjádřil tak, že „na Ukrajině nelze ani dříve, ani v současné době klasifikovat situaci jako „totální konflikt“, neboť probíhající ozbrojený konflikt nedosahuje takové intenzity, že by každý civilista z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Nutno upozornit, že se jedná o konflikt izolovaný pouze na východní části Ukrajiny, přičemž jeho intenzita i v dotčených oblastech výrazně kolísá.“ Jelikož je napadený rozsudek krajského soudu plně v souladu s citovanou judikaturou a případ stěžovatele není natolik výjimečný či neobvyklý, že by bylo nutno v jeho případě postupovat jinak, není přijatelnost kasační stížnosti založena ani z tohoto důvodu.

[9] Co se týče obavy stěžovatele z návratu na Ukrajinu pro jeho ruský původ, Nejvyšší správní soud se touto otázkou již v minulosti zabýval např. v usnesení ze dne 11. 6. 2016, čj. 10 Azs 110/2016-56, či ze dne 10. 7. 2018, čj. 6 Azs 50/2018-31. V usnesení ze dne 19. 5. 2016, čj. 5 Azs 220/2015-35, uvedl, že ruský původ ukrajinského občana v obecné rovině může být relevantním důvodem pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu. Zároveň však dodal, že pokud žadatel tyto důvody neuvedl v řízení před správními orgány, v němž se omezil pouze na obavy z plnění branné povinnosti, a zároveň ani z podkladů založených ve správním spise neplynou skutečnosti zakládající individuální důvodnou obavu, nejedná se o věrohodný důvod pro udělení mezinárodní ochrany. V nynějším řízení se jedná skutkově o obdobný případ, přičemž závěry krajského soudu odpovídají citované judikatuře. Okolnosti věci se navíc zásadně liší od okolností plynoucích z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, čj. 5 Azs 62/2016-87, v němž soud vymezil požadavky pro posouzení odůvodněného strachu z pronásledování či hrozby vážné újmy ruskojazyčného obyvatelstva na Ukrajině. Namítá-li stěžovatel dále výhradu svědomí, kvůli níž se obává nástupu na výkon vojenské služby a možných bojů s občany vlastní národnosti (Rusy), je namístě odkázat na rozsudek zdejšího soudu ze dne 19. 1. 2017, čj. 10 Azs 235/2016-36. Z něj plyne, že pokud cizinec tuto námitku vznesl poprvé až v řízení o žalobě, a v předchozím řízení před správními orgány uvedl pouze obavu z bojů a zabíjení lidí, je přirozené, že se žalovaný touto otázkou nezabýval a nebylo jeho povinností zjišťovat, zda stěžovatel náhodou takovou výhradu nemá. Tak je tomu i v nynější věci. Stěžovatel přednesl převážnou rovinu azylově relevantní argumentace až do řízení před krajským soudem, který se s ní i přesto odpovídajícím způsobem vypořádal. Není přitom navíc zřejmé, že by uvedené důvody nemohl v této podobě uplatnit již ve správním řízení (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 425/16 ze dne 12. 4. 2016). Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že obdobně se otázkou výhrady svědomí ve vztahu k ukrajinské branné povinnosti dále zabýval např. i v usnesení ze dne 19. 1. 2017, čj. 10 Azs 252/2016-35, ze dne 25. 1. 2017, čj. 6 Azs 263/2016-30, ze dne 20. 4. 2017, čj. 1 Azs 38/2017-27, či ze dne 14. 2. 2018, čj. 2 Azs 372/2017-37.

[10] Přijatelnost kasační stížnosti nezakládá ani argumentace spočívající v tom, že krajský soud se ztotožnil se závěry žalovaného ohledně účasti stěžovatele na Majdanu v roce 2014. Pokud stěžovatel sám při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že se Majdanu účastnil pouze proto, že tam vypomáhal a byl za to placen, a že na Ukrajině neměl se státními orgány žádné problémy (a to ani právě v souvislosti s účastí na

pokračování

Majdanu), podklady shromážděné žalovaným a jím vyslovené závěry jsou v tomto kontextu plně dostačující. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2003, čj. 2 Azs 27/2003-59, č. 181/2004 Sb. NSS, anebo usnesení téhož soudu ze dne 4. 6. 2020, čj. 7 Azs 120/2020-25). Stěžovatel navíc v žalobě závěry žalovaného ve vztahu k účasti na Majdanu nijak nezpochybnil, ani nenamítal, že by mu na Ukrajině hrozilo pronásledování pro uplatňování jeho politických práv.

[11] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného došel k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[12] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že soud kasační stížnost odmítl, nepřísluší náhrada nákladů řízení žádnému z účastníků.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 25. září 2020

Milan Podhrázký
předseda senátu